

Motion till riksdagen

1989/90:L602

av Bengt Harding Olson och Allan Ekström

(fp, m)

Frihet från skadeståndsansvar gentemot
brottsling

Skadeståndslagen (SkL) innehåller de grundläggande reglerna för skyldigheten att utge skadestånd och därmed också rättigheten för den enskilde att få ersättning för åsamkade skador. Härutöver finns vissa speciella skadeståndsregler i andra författningar, exempelvis lagen om tillsyn av hundar.

I gällande lagstiftning finns emellertid inte några särskilda regler för fall då en brottsling skadas i samband med utövandet av sin brottsliga handling. Däremot kan i sådana fall bestämmelserna i 6 kap. 1 § SkL om jämkning av skadestånd tillämpas och då ända ned till noll om den skadelidande brottslingen själv uppsåtligen eller av grov vårdslöshet medverkar till skadan. På så sätt kan som regel brottslingens krav på skadestånd ogillas. Det finns dock exempel på fall där jämkningsregeln inte tillämpats av domstol för att neutralisera stötande skadeståndskrav. Den anvisade jämkningsmetoden är också svårförståelig.

Det naturliga tillvägagångssättet är att knyta an till en allmän rättsgrund-sats av innehåll att en brottsling i normalfallet själv har att bära sin egen skada t.ex. om han halkar på den osandade trädgårdsgången inför ett förestående inbrott i bostadshuset. Bristen på uttryckliga regler har dock lett till ett under avsevärd tid mycket oklart rättsläge (se Bengtsson, om jämkning av skadestånd, 1982, s. 205 ff, Hellner, Skadeståndsrätt, 1985, s. 105 och NJA 1973 s. 41) som inte sällan kommit att avvika från den allmänna rättsuppfattningen på området. Rättsläget måste nu klargöras genom lagstiftning. I SkL bör därför införas en bestämmelse av den innebörden att frihet från skadeståndsansvar skall föreligga i förhållande till den brottsling som skadas i samband med sitt utövande av en brottslig handling, som på icke ringa sätt kränkt någon annan person eller dennes rätt.

Genom införandet av en sådan lagregel ("säkerhetsventil") skulle rättsläget bli klarare och lagstiftningen bringas i samklang med det allmänna rätts-medvetandet. Det bör ankomma på regeringen att – i samband med redan planerad samlad översyn av skadeståndsreglerna – utarbeta och förelägga riksdagen förslag till sådan lagändring.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär förslag till ändring i skade-

ståndslagen (1982:207) om frihet från skadeståndsansvar gentemot
brottsling i enlighet med vad i motionen anförts.

Mot. 1989/90
L602

Stockholm den 15 januari 1990

Bengt Harding Olson (fp)

Allan Ekström (m)